

Budapestre vonatkozó ujságcikkek

Szerző:

Cím: *Török könyvnyomda Buda-
pesten*

Forrás:

Magyarság

Bp.
(Hely)

1921. 6. 17
(Idő)

(Köt. v. füz.)

(Olda)

Osztályozás

Tárgy

655.1

Hely

Idő

"1921"

Személy

Közp. nyom.

Török könyvnyomda Budapesten

— A Magyarság tudósítójától —

A Turáni Szövetség céltudatos működésének egyik igen fontos eredménye, hogy egy nagyon különös nyomda kezdte meg működését Budapesten, első lépésként afelé, hogy Magyarország lássa el majdan könyvvel az egész Keletet, elsősorban Törökországot.

A török, kínai, perzsa és egyéb képi és írások nyomtatása eddig a legnagyobb nehézségekbe ütközött, mert alig lehetett alkalmazni rájuk a könyvnyomtatás leglényegesebb módszerét, a szedést. Szedni csak egyforma magasságu, négy-szögökre szorítható betűtípusokat lehet s a cifra alaku keleti írások lehetetlenné teszik a szedést eddigi értelemben. Törökországban van ugyan könyvnyomtatás, de nagyon kezdetleges s a török napilapokat csak úgy tudják szedni, hogy a betűket szinte végtelenül beegyszerűsítették. Olyanok is ezek a betűk, hogy a török napilapokat a legműveltebb törökök is csak silabizálva tudják olvasni, annyira elűtnek az így szedett betűtípusok a tulajdonképpeni török írás cifra ornamentikájától.

A szedés leküzdhetetlennek látszó ne-

hézséget most egy csapásra megoldotta Orbán Dezsőnek egy nagyon szellemes találmánya, mely csakugyan forradalmat jelent az exotikus írások nyomdatechnikájában. A találmány lényege az, hogy minden figurális és ornamentális betűtípusból álló szöveget egy fehér lapra lehet felrakni, a szedőszekrényben nem ölmöbetűk vannak, hanem a legkülönbözőbb alaku fekete kartonkivágások, miket egy különös tapasztó szerrel erősítenek a fehér lapra. A betűket alkatrészeikből szedik s a kész szedés azután kerül sokszorosításra. A fehér táblára felrakott kolumnákat cinkre fotografálják s a cinkről viszik át a kőre, honnan a közönséges litográfia révén nyomják a papírosra.

A bonyolultnak látszó eljárás alapjában véve nagyon egyszerű, a régi betűszedők is minden hosszabb tanulmány nélkül el-sajátítják s egy-egy oldal szedése nem vesz hosszabb időt igénybe, mint a rendes szedés. A kész nyomás viszont sokkal szebb, mint a rendes Gutenberg-féle nyomás, mert a litográfia tudvalevően sokkal szebb és tisztább, mint az. A nyomás tisztasága különösen fontos a török-köknél, kiknek nincs is még nyomtatott teljes koránjuk, mert az eddigi török könyvnyomtatás képtelen volt tisztán állítani elő könyveket.

Az exotikus nyomda már megkezdte üzemét s minden bizonyára hatalmas arányokra fog kifejlődni, hiszen versenytárs nélkül áll az egész világon. A

Szövetség messze elágazó, komoly összeköttetései Kelet felé előre biztosítják, hogy kedvezően fogadják mindenfelé a magyar találmányt s kulturális szempontból beláthatatlanul fontos, hogy szinte kizárólagos hatalommal mi irányíthatjuk az összes turáni népek irodalmát és sajtóját.

De nyugat felé is nagy meglepetés lesz, különösen a tudományos világban, melynek eddig állandó panasza volt, hogy az orientalisták csak oly nagy nehézségek árán tudták közbeocsátani az eredeti szövegeket. A British Museumban, a Louvrebán százzszámra hevernek a régi egyiptomi, assziri és babiloni kéziratok, miket eddig nem tudtak kiadni s ezek kinyomtatása most, Orbán Dezső találmánya révén, nem nagyobb probléma, mint akármilyen élő nyelven irt munka kiadása. A Turáni Szövetség máris érintkezésbe lépett a külfölddel, tudatván a tudósokat arról, hogy megvan már a lehetőség a szövegek közzétételére s valószínűleg a közel jövőben meg is indul egy nagyobb szabású tudományos folyóirat az orientalisták igényeinek kielégítésére.

Az új könyvnyomtatási eljárás használatosságának jellemzésére megemlítjük, hogy kottaszedésre is alkalmas, úgy hogy például most már elképzelhető egy olyan szedett nyomtatvány, melyen egy kínai dal kottája van, kínai és angol szöveggel egyszerre, ami eddig elképzelhetetlen volt s csak úgy lehetett megcsinálni, ha az egészet egyszerre vésik a kőre.

Magyarság, 1921. június 17. Turáni Szövetség hazinyomda 1920